

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

KUMOVA KLETVA

Veselin Ajkanović

U pripovetkama Janka M. Veselinovića, koje su pune dobrog etnografskog materijala, nalazi se jedna pod naslovom „Kumova kletva” (Slike iz seoskog života, II, Beograd, 1899, SKZ 54, 2, 1 idd). U njoj Srećko Sokočić kršteni je kum Stanojlu Puretiću. Stanojlo je seoski kmet, i vrlo naprasit čovek. U jednom trenutku ljutnje, osudi on Srećka na batine. Srećko i svi seljaci s njim bune se na ovakvu nepravdu: zar da kum digne ruku na kuma, „koji ga je na rukama držao”? Pri svem tom, ni protesti ni molbe ne pomažu. Stanojlo naređuje da se presuda izvrši.

Srećko čini poslednji pokušaj i dovikuje Stanojlu: „Ne na kuma i svetog Jovana!” Ali Stanojlo kaže „Ja i neću na kuma”. Pa onda skine kapu, metne je na zemlju, podalje od sebe, i reče: „Eto, kumstvo je u kapi”. Bivajući da udara starca, i dok je to trajalo, Stanojlo je, s vremena na vreme, govorio: „Eto, kumstvo je u kapi!” Kad je batinanje svršeno, Srećko ustade i prokle Stanojla: „Da Bog da, kume, dočekaš jada za života svoga!... Veselje ti se u žalost pretvorilo!... Seme ti se zatrlo” itd. Srećkova kletva učinila je na Stanojla težak utisak; on se kajao i rezonuje ovako: „Kum je veći od oca... Kum može da prokune — njegovu kletvu Bog prima pre nego i očinu i materinu... Što kum prokune nikad sreće nema”. Itd.

Proštom čitaocu nije jasno zašto Stanojlo skida kapu i zašto onako svečano izjavljuje da je kumstvo u kapi. Odmah bi se dalo primetiti ovo. Cela manipulacija sa kapom ima, očigledno, magični karakter. Stanojlo zna da ne sme dati ruku na kuma, sa kojim je vezan vezom kumstva, i zato gleda da tu vezu raskine, ili da se, bar za ovaj trenutak, sačuva od odgovornosti. U tom cilju skida on kapu, baca je od sebe, i izjavljuje da je kumstvo u njoj. Zbog čega sve to? Da bi cela stvar bila jasna, potrebno je znati kakav značaj ima kapa, šta je kumstvo i u kakvoj je vezi sa kapom.

Odmah se mora napomenuti da je kumstvo institucija jako starinska. Njen postanak, sadržina i značaj nisu još rasvetljeni. Ja nemam potrebe da ovde ulazim u sva ta pitanja, nego ću pokušati da o religijskom značaju kumstva učinim samo jednu konstataciju. Kum ima neobično vidnu ulogu u domaćem kultu. On ima vrlo važne dužnosti u najvažnijim momentima iz toga kulta: pri rođenju (odnosno davanju imena), pri ceremonijama prilikom puberteta („šišano kumstvo”) pri svadbi, i pri umiru osvete.

Source:

Srpska književna zadruga osnovana 1892 godine; Kolo: LXVI, knjiga 443

Veselin Ajkanović: „Mit i religija u Srba”

Priredio: Vojislav ?uri?

Beograd, 1973

Veselin ?ajkanovi? (1881.-1946.) je bio klasi?ni u?enjak, filozof, etnolog, znanstvenik vjerske povijesti, prevoditelj gr?kog i latinskog jezika.

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.